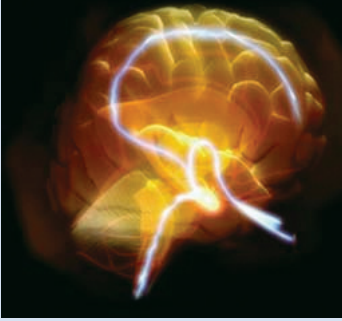

Beynimizin Yalnızca %10'unu Kullandığımız Söylencesi

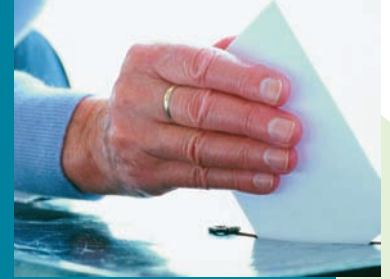
Beynimizin yalnızca ufak bir kısmını kullanabildiğimiz söylencesinin kaynağı yaklaşık bir asır öncesine, içlerinde Albert Einstein'ın da bulunduğu bazı bilim insanlarının söylem ve bulgularının yanlış yorumlanıp çarpıtılmasına dayanıyor. Örneğin, 1920'li yıllarda yaptığı bir çalışma ile sıçanların beyin kortekslerinin büyük bir bölümünü ameliyatla alıp çıkar-

aran araştırmacı Karl Lashley, bu hayvanların yine de bazı konulardaki öğrenme becerilerini yitirmediklerini gözlemliyor. Tarihsel süreç içerisindeki benzer deneylerse, özellikle de psişik ve fizikötesi deneyimlerin beyin kullanılmayan kapasitesine yüklenmesine olanak tanıdığından yıllardır gündemde sıcak tutulmaya çalışılıyor. Oysa bilim insanları bu iddianın bir söylenceden ibaret olduğunun altını çizerek çeşitli ispatlar sunuyorlar. Beyin kapasitemizin küçük bir kısmını kullanabildiğimizle ilgili olarak ortaya atılan iddianın ardındaki somut gerçeklik sınırlar bazında incelenecek olursa, her 10 sinir hücresinden birini kullandığımız anlamına geliyor ki, fizyolojik açıdan kabul göremeyecek bir fikir. Çünkü sinir hücreleri, herhangi bir uyarıcı olmadıklarında dejenere olarak işlevselliğini kaybediyorlar. Örneğin, görsel sistem. Gelişmenin erken dönemlerinde göz sinirleri yeterli uyarıcıya maruz bırakılmadıklarında görme yetisi kayboluyor. Benzer şekilde, eğer ki beynimizde kullanılan sinir ağları bulunsaydı, işlevselliğini kaybetmiş olmaları gerekirdi. Üstelik bilim insanları, herhangi bir eylem sırasında tüm beynimizin aktive olmasının da doğal olduğuna dikkat çekiyor. Bugün, beyin görüntüleme yöntemleri sayesinde farklı eylemler arasındaki farklı aktivasyon bölgeleri tespit edilebiliyor. Tıpkı bardağa uzanma gibi tek bir eylem sırasında bedenimizdeki tüm kasların çalışmıyor oluşu gibi. Ancak bu, iskelet sistemimizdeki diğer kasları kullanmadığımız anlamına gelmiyor. Fizyolojik kanıtlar bir yana, iddia evrimde de uyuşmuyor. Aktif olmayan, hayatta kalma mücadelemize katılmayan ve üstüne üstlük enerji harcayan sinirlerden meydana gelmiş, kısacası canlıya hiçbir üstünlük sağlamayan büyük bir beyinden söz ediyoruz. Evrime ters düşüyor gibi, siz ne dersiniz?

Kaynak: faculty.washington.edu/chudler/tenper.html - 12k -

Temel Seçmen Davranışları

Seçimler esnasında verdiğimiz kararların ardında yatan temel psikolojik motivasyonların neler olduğunu ve seçmenler olarak izlediğimiz yöntemlerin ne gibi çeşitlenmeler gösterebileceğini hiç düşünmüş müydünüz? Araştırmacılar, yaptıkları araştırmalar doğrultusunda seçmen davranışlarını dört ana başlık altında topluyorlar:

1) Rasyonel Seçmen (Tarafsız): Adaylara dair toplayabileceği en fazla bilgiyi edindikten sonra, hiçbir olasılığı göz ardı etmeyerek karar alıyor. Her bir olasılıkla ilişkilendirilmiş olumlu ve olumsuz sonuçları gözden geçirdiği bilişsel bir sürecin sonunda, tamamen bilinçli bir seçim yapıyor. Bu davranış, seçmenin konuya olan ilgisini de ortaya koyuyor. Kararını alırken adayların geçmişteki performanslarını da göz önünde bulunduyor.

2) Kararlarını Sosyal Tutumlar Çerçevesinde Alan Seçmen (Onaylayıcı): Adaylara dair yaklaşımı kulaktan dolma bilgilere dayanan bu seçmen, kararlarını özellikle de medyanın yönlendirmeleri doğrultusunda alıyor. Medyanın bu yönlendirmelerini, geçmişte duyduğu bilgiler doğrultusunda değerlendiriyor. Seçimi genellikle aktif bir bilişsel süreçten çok, uzun süreli bellekteki depolanmış genellemeler çerçevesinde gerçekleştiriyor.

3) Hızlı ve Dikkatsiz Seçmen: Kararlarını, yalnızca belirleyici olduğuna inandığı birkaç noktayı göz önünde bulundurup, adayın diğer tüm konulardaki tutumlarını göz ardı ederek alıyor. Olasılıkların sadece bir ya da iki sonucunu değerlendiriyor. Bu seçmen, genellikle adayın politik söylemlerine pek önem vermiyor.

4) Sezgileriyle Hareket Eden Seçmen: Bu seçmene, adaylar hakkında yalnızca bir karara varmasına yetebilecek, az bir bilgi yetiyor. En az emeği harcayarak, en iyi karara varma peşinde. Bu nedenle de, karara varma aşamasında sıkça bilişsel kısa yollar kullanıyor.

Araştırmacılar hayrete düşüren bulguysa en doğru kararları vermesi beklenen ve adaylar hakkında en fazla bilgi toplayan rasyonel seçmenlerin, seçimler sonucunda diğer üç gruptan daha yanlış kararlar veriyor olması. Kararın doğruluğu ya da yanlışlığını seçmenlerin bilgi edindikleri tercihler doğrultusunda karar verip vermemeleri belirliyor. Kulağa ilginç gelen bu bulgu, medya yönlendirmeleriyle hareket eden seçmenlerin rasyonel seçmenlerden daha doğru kararlar aldıklarını destekliyor. Araştırmacılar, bu sonuçları karar verme stratejilerimizdeki eğilimlere bağlıyor. Her ne kadar çok bilgi toplarsak toplayalım, geçmişte edindiğimiz bilgilerin tesirinde kalıyoruz, bu da adaylara dair toplamış olduğumuz bilgilerin tümünü sağlıklı bir şekilde yorumlamamızı engelliyor.

Kaynaklar:

<http://www.iq.harvard.edu/NewsEvents/Seminars-Wshops/PPBW/iau.pdf>

<http://www.uiowa.edu/~c030111/papers/Motivated%20Reasoning%20Voting.pdf>

Zeka ve Algılama Geliştirilebilir mi?

Yirminci yüzyılın ilk yarısında, Weshler ve Binet adlı iki bilim insanı zekanın doğumla beraber belirlenmiş, sabit ve değişmez bir olgu olduğunu varsaymışlar. Oysa ki ilerleyen yıllarda, zekanın sabit olmadığına ve daha da önemlisi, yalnızca sözel ve matematiksel öğeler barındırdığına dair pek çok araştırma yapılmış. Örneğin, Gardner'a göre zeka türleri: Bedensel / devin-duyusal zeka, sözel / dilsel zeka, görsel / uzamsal zeka, matematiksel / mantıksal zeka, müziksel / ritmik zeka, kişiler arası zeka ve içsel zeka olarak sıralanıyor. Bugün biliyoruz ki zeka, kalıtsal yetenekler barındırmasının yanı sıra çevresel koşullar ve deneyimlerden de büyük ölçüde etkileniyor. Örneğin, doğumdan sonraki gelişim aşamasında, zengin uyaranlara (oyuncaklar ve arkadaş ortamı gibi) maruz kalan çocukların beyinlerindeki sinir ağı gelişimi daha yoğun oluyor.

Zekayı etkileyen bir diğer önemli faktörse yediklerimiz. Yetersiz ve dengersiz beslenme, zeka gelişimini engelliyor. Peki, yapabileceklerimiz yalnızca çevremizdeki uyaranları arttırıp beslenmemize dikkat etmek mi? Elbette dahası da var.

Gardner'in zeka türleri rehberliğinde bir sporla ilgilenmek, diğer insanlarla farklı konularda bilgi alışverişinde bulunmak, hayal gücünü geliştirmek adına düşler kurmak, satranç oynamak, problem çözmek, mırıldanarak eğziler oluşturmak, diğerlerinin mimiklerini yorumlamak gibi pek çok aktivite farklı zeka türlerimizi geliştirebilir. Algı ise biraz daha farklı. Algı, duyuusal uyaranların anlamlı deneyimlere çevrilme süreci anlamına geliyor. Algının özelliklerini göz önüne alacak olursak, daha iyi bir algının, uyaranlar üzerinde değişiklikler yaparak mümkün olabileceğini söyleyebiliriz. Örneğin pek çok harfin bulunduğu bir tabloda, aradığımız kelimelerin farklı renklerde yazılmış olması o kelimeyi algılamaya süremizi kısıltacaktır. Eğer bahsettiğimiz kalıcı bir algı gelişimi ise, belleğin rolü tartışılmaz hale geliyor. Çünkü çevremizdekileri, geçmiş deneyimler üzerinden yorumlar yaparak algılıyoruz. Ne görmemiz gerektiği üzerinden gördüğümüzü yorumluyoruz örneğin. Haliyle öğrenme, algımızda da değişiklikler yaratabiliyor.

Kaynak: <http://www.indiana.edu/~intell/gardner.shtm>

